

Weg met het huidige denken over dagbesteding en op naar meer eigen regie!

In gesprek met Peter Starink en Jarcine Spaanders
(beiden directeur van de King Arthur Groep)

LEVEN
zoals je
WILT

Je hele leven bepaal je zelf hoe je je dag vormgeeft. Wat je wilt doen, wanneer je naar de winkel gaat, welke hobby's je uitoefent en wie je wanneer wilt zien of opzoeken. Als je ouder wordt, wordt dit minder vanzelfsprekend, terwijl de wens om eigen regie te blijven voeren behouden blijft. Ook wanneer dit vanwege een beperking of ziektebeeld niet meer (zelfstandig) kan en je naar een verpleeghuis gaat. Het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg gaat op dit onderwerp in onder het thema 'Persoonsgerichte zorg'. Hoe zorg je ervoor dat je met alle unieke behoeften en wensen rekening houdt? En is een daginvulling iets wat voor mensen geregeld kan en moet worden als je uit gaat van eigen regie?

Het kwaliteitskader Verpleeghuiszorg over persoonsgerichte zorg

Persoonsgerichte zorg en ondersteuning gaat over de wijze waarop de cliënt in alle levensdomeinen uitgangspunt is bij zorg- en dienstverlening met als doel om uiteindelijk de bijdrage aan de kwaliteit van leven van een cliënt zo optimaal mogelijk te laten zijn. Iemand met een zorg- en ondersteuningsbehoefte is vooral een uniek persoon met een eigen geschiedenis, een eigen toekomst en eigen doelen (Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg, 2017).

Wat is dagbesteding?

Dagbesteding is er voor mensen met allerlei beperkingen en allerlei leeftijden, al dan niet met dementie. Het gaat erom dat mensen ondersteund worden in het optimaal mee kunnen doen in de samenleving. Dagbesteding geeft dagritme, structuur, ontmoeting, persoonlijke ontwikkeling en zingeving. Maar het begrip 'dagbesteding' sluit niet altijd meer aan bij wat beoogd wordt. Deels komt dat doordat het met het begrip lijkt dat anderen voor jou bepalen hoe je je dag besteedt. In veel gevallen wordt daarom gebruik gemaakt van andere termen, zoals daginvulling en/of maatschappelijke participatie. Dat gaat meer uit van eigen regie. Zie hiervoor het onderzoek van Movisie: [Dagbesteding in ontwikkeling](#).¹

"Het hele denken over dagbesteding is eigenlijk gek," geeft Starink aan. "Je hele volwassen leven is er geen dagbesteding. Je gaat naar je werk, je hebt hobby's en plekken waar je graag komt. Bijvoorbeeld om muziek te luisteren of te wandelen. Of om mensen te kijken. Je bent lid van een kerk of vereniging, of je spreekt graag af met vrienden en vriendinnen. Als je dan ineens oud bent, komt er een dagbesteding die jou de hele dag moet vermaken. Terwijl de meeste mensen gewoon het leven dat ze altijd geleefd hebben willen voortzetten. Het hele product dagbesteding strookt daar niet mee."

¹ Houten, M. van, Verweij, S., Hanzon, C., Lammersen, G., Nourozi, S., Briels, B., Middelaar, M. van, 2017

Wèg met het huidige denken over dagbesteding en op naar meer eigen regie!

Wat is nou eigenlijk het probleem?

Als je thuis woont, kun je via de gemeente voor dagbesteding gebruik maken van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Daarmee kun je gebruik maken van de activiteiten en voorzieningen in je woonplaats. Bij verhuizing naar een verpleeghuis verandert dat. De zorgbudgetten die dan ingezet kunnen worden, de zogeheten ZZP-budgetten, voorzien slechts in de meest efficiënte vorm van dagbesteding en meestal is dat de dagbesteding die de zorginstelling standaard aanbiedt. En deze komt niet altijd tegemoet aan de unieke behoeften en wensen van cliënten.

Deelname aan activiteiten is afhankelijk van begeleiding. Door het beperkte budget voor activiteiten binnen zorginstellingen is het niet altijd mogelijk om een leuke en zingevende activiteit met ouderen te ondernemen. Soms wordt er daarom om een bijdrage gevraagd. Voor mensen met een klein budget kunnen de kosten te hoog zijn om hier (regelmatig) aan mee te doen, terwijl het misschien juist die mensen zijn voor wie een extra activiteit wenselijk is. Het budget kan nog een groter probleem vormen voor mensen die niet hun hele leven in Nederland hebben gewoond, omdat ze een korting op hun AOW hebben. Ook voor mensen die zelf niet meer mobiel zijn is het vaak lastig om ergens aan mee te doen. Er moet altijd iemand mee, waardoor je afhankelijk bent van (tijden van) anderen. Ook het vervoer is vaak niet 'op maat'. Busjes rijden op beperkte tijden, waardoor vroege of late uitstapjes of activiteiten niet mogelijk zijn.

Dat moet dus anders!

Dagbesteding, maatschappelijke participatie en/of daginvulling moet dus anders en slimmer geregeld worden. Vanuit Radicale Vernieuwing zoeken we hiervoor naar oplossingen: wèg met het huidige denken over dagbesteding en op naar meer eigen regie! Hoe kunnen we het zó organiseren dat het meer komt vanuit de behoefte en de regie van de cliënt, zonder (veel) extra kosten?

Starink: "Stel dat je de Wet langdurige zorg (Wlz) en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) opnieuw kon ontwerpen: zou je dan opnieuw dagactiviteiten die in een hobby voorzien in het pakket opnemen?" Het bieden van dagstructuur, dus dagbesteding als onderdeel van zorg, is overigens een heel ander verhaal. Met name mensen met dementie hebben ondersteuning nodig bij het invullen van hun dag, dat maakt dagbesteding voor hen een product dat meer een zorgbehoefte dan een hobby invult. Deze begeleiding zou wel in de ZZP-tarieven opgenomen moeten zijn.

King Arthur Groep is deelnemer in de beweging Radicale Vernieuwing. Zowel vanuit de initiatieven *Van regels naar relaties* als *Leven zoals je wilt* zoeken de aanbieders naar manieren om de verpleegzorg radicaal te vernieuwen. Radicaal omdenken naar een aanpak waarin de cliënt centraal staat en waarin de relatie tussen cliënt, naasten en verzorgenden steeds leidend is. Niet financiering, wetgeving, bestaand aanbod of de gevestigde gang van zaken.

Vanuit deze beweging wordt er ook gekeken naar het fenomeen dagbesteding. Hoe kunnen we beter luisteren naar cliënten en hun wensen? Hoe kunnen we, vaak met simpele dingen, de kwaliteit van hun dag, en hun leven, verbeteren? Hoe kun je bij wensen van mensen waarvoor het zorgbudget niet toereikend blijkt, toch aan de vraag van de cliënt voldoen?

Uitwisseling tussen aanbieders en groepen geïnteresseerden "Bij ons gaan mensen soms naar een dagbesteding van een andere aanbieder, omdat ze daar nog veel contacten hebben," geeft Spaander aan." Maar er komen ook mensen bij onze dagbesteding, die niet intramuraal bij ons wonen. En voor die dagbesteding worden wij ook betaald. Samen met het clusteren van bewoners, die bijvoorbeeld willen zwemmen, proberen wij zo flexibel mogelijk te zijn. Maar ook wij zien hierin een spanningsveld, waar we mee om proberen te gaan door uitsluitend met ZZP-ers te werken, die we flexibel kunnen inzetten."

Spaander: "Wij zijn een vrij jonge organisatie, die gestart is met de visie dat als iemand iets wil, dat we liefst aansluiten bij wat er al is. Als een cliënt bijvoorbeeld wil sporten, dan halen we niet meteen sporttoestellen in huis, maar gaat de cliënt naar de sportschool in de buurt. Dit kan niet altijd voor één individuele cliënt, omdat er ook begeleiding mee moet. Maar we proberen dan een groepje mensen te interesseren voor sport. Dan lukt het wel binnen de financiële mogelijkheden en sporten de cliënten met de begeleider erbij. We hebben ook voorzieningen binnenshuis, voor cliënten die niet meer van alles buiten de deur willen doen."

Wèg met het huidige denken over dagbesteding en op naar meer eigen regie!

Meedoen met de wijk

Starink: "Bedrijven in een wijk zouden de centrale hal beschikbaar kunnen stellen als ontmoetingsplaats voor buurtbewoners. Dit kun je bijvoorbeeld stimuleren door belastingvoordeel te geven aan ondernemers die dit doen." Initiatieven zoals 'NL Doet' ondersteunen hetzelfde gedachtengoed; mensen verbinden en ze op die manier iets geven: een fijne dag of een voorziening, waar zij meer fijne dagen mee kunnen beleven.

Dit soort initiatieven zou je veel meer moeten stimuleren, zodat ze vaker plaatsvinden. "Mobiliteit is hierbij cruciaal: dit wordt steeds meer een probleem, dat je niet kunt aanpakken met alleen commercieel (en duur) aanbod. Je zou een algemene voorziening kunnen creëren, samen met verschillende partijen. Een soort Uber voor ouderen. Vrijwilligers die de hele dag rondrijden," aldus Starink.

"Dit vergt wel van zorgaanbieders dat we leren om meer de regievoering, de organisatie van initiatieven op ons te nemen, in plaats van alles zelf te doen," zegt Spaander. "De verschuiving van zorgen voor naar zorgen dat, waarbij de eigen regie bij de cliënt blijft. Die uitdaging blijft steeds naar voren komen in dit hele veranderingsproces."

Radicaal Vernieuwen is dus ook (of vooral): initiatieven in en met de wijk faciliteren. Als je er daar voldoende van hebt, dan verdwijnt op termijn de dagbesteding zoals we die nu kennen. En dan zijn we weer een stap dichterbij waar het echt om gaat: het voortzetten van het 'normale' leven, ook als je oud bent. King Arthur Groep gaat graag experimenten aan om dit soort initiatieven (door) te ontwikkelen.

